

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ **ФІЛОЛОГІЧНИЙ**
КАФЕДРА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан філологічного
факультету

_____ Т.В.Хом'як
(підпис) (ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 2018 р

КОМУНІКАТИВНА ЛІНГВІСТИКА

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістра
(назва освітнього ступеня)

спеціальності 035 Філологія
(шифр, назва спеціальності)

Спеціалізація 035.03 Слов'янські мови та літератури (переклад включно)
(назва)

освітня програма Російська мова і зарубіжна література. Друга мова
(назва)

Укладач (Укладачі) к.філол.н., доцент Мацегора І.Л.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри слов'янської філології

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 2018р.

Завідувач кафедри російської філології

_____ І.Я. Павленко
(підпис) (ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету філологічного

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 2018 р.

Голова науково-методичної ради
факультету філологічного

_____ І.І. Ільченко
(підпис) (ініціали, прізвище)

2018 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>03 Гуманітарні науки</u> (шифр і назва)	Нормативна	
	Спеціальність <u>035 Філологія</u> (шифр і назва)	Рік підготовки:	
	спеціалізація <u>035.04 Слов'янські мови та літератури (переклад включно).</u> Освітня програма <u>Російська мова та зарубіжна література. Друга мова</u> (назва)	1-й	-й
		Лекції	
Загальна кількість годин - 90	Рівень вищої освіти: магістерський	12 год.	год.
		Практичні	
		12 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		66 год.	год.
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Комунікативна лінгвістика» є розкриття сутності напрямку «Лінгвістична комунікація», показати предмет, завдання й методи комунікативної лінгвістики

Основними завданнями вивчення дисципліни «Комунікативна лінгвістика» є формування навичок аналізу сучасних комунікативних напрямів, комунікативних стратегій, дослідження сучасного комунікативного простору, типологічний та компаративний аналіз міжкультурного етномовного середовища (зокрема російськомовного, україномовного, англомовного).

Згідно з вимогами освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей)

знати:

- сутність, категорії комунікативної лінгвістики і її взаємозв'язок з іншими галузями знання;
- основні закони й типи спілкування;
- методи комунікативної лінгвістики
- природу, компоненти й форми комунікації;
- засоби мовного коду в комунікації

вміти:

- визначати провідні тенденції в розвитку сучасного спілкування;
- визначати елементарні компоненти й способи комунікації;
- виділяти моделі, етапи й рівні породження мовлення;
- аналізувати стратегії мовного спілкування
- виділяти національно-культурні фактори, що впливають на процеси спілкування

Міждисциплінарні зв'язки.

Курс пов'язаний із нормативними дисциплінами циклу професійної підготовки підготовки («Теорія літератури»; «Теорія мовознавства», «Сучасна російська/ світова література») та дисциплінами вибору вищого навчального закладу професійної підготовки («Друга іноземна мова»; «Теорія і практика перекладу» «Актуальні проблеми сучасного російського мовознавства»)

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Природа, компоненти й форми комунікації

Тема 1. *Комунікативна лінгвістика як наука й навчальна дисципліна.*

Сутність і категорії комунікативної лінгвістики. Взаємозв'язок з іншими науками. Предмет і завдання комунікативної лінгвістики. Методи комунікативної лінгвістики.

Тема 2. *Природа спілкування й комунікації.* Спілкування й комунікація. Функції спілкування. Відмінність спілкування людей і тварин. Спілкування як діяльність. Типи й закони спілкування. Особливості міжособистісного спілкування. Тенденції розвитку сучасного спілкування. Моделі комунікації.

Тема 3. *Компоненти комунікації.* Елементарні компоненти й способи комунікації. Канали комунікації. Вербальні компоненти спілкування.

Невербальні компоненти спілкування. Ситуативний контекст спілкування. Зворотний зв'язок у комунікації.

Тема 4. *Форми мовного спілкування.* Класифікація форм мовного спілкування. Діалог і його організація. Організація полілогу.

Тема 5. *Породження й сприйняття мовлення як основа комунікації.* Породження мовлення як процес. Моделі, етапи й рівні породження мовлення. Проблеми, пов'язані з процесом сприйняття мовлення. Слухання і його роль у комунікації.

Тема 6. *Загальна характеристика структурних компонентів комунікативного акту.* Сутність комунікативного акту. Прагматичні аспекти комунікації. Компоненти комунікативного акту, пов'язані з учасниками спілкування. Гендерні аспекти спілкування. Комунікативні інтенції. Стратегії мовного спілкування. Мовна й комунікативна компетенція мовців. Комунікативний кодекс.

Розділ 2. Засоби мовного коду в комунікації

Тема 7. *Складові комунікативного акту, пов'язані з мовним кодом.* Дискурс як процес і узагальнююча категорія організації мовного коду в спілкуванні. Типи дискурсів. Текст як результат і одиниця комунікації. Текст і дискурс. Типологія текстів. Інформація в дискурсах і текстах. Експліцитна й імпліцитна інформація в комунікації. Мовний жанр. Дискурс і мовний жанр. Мовний акт у структурі повідомлення. Перформативи й констативи. Імплікації й імплікатури дискурсу. Непрямий мовний акт. Імпліцитна інформація в мовних актах.

Тема 8. *Складові комунікації, пов'язані з риторикою спілкування й ситуацією спілкування.* Стиль спілкування. Мовна особистість у комунікації. Усне й письмове спілкування. Функціональний стиль мовлення. Комунікативно-риторичні якості мовлення. Етикет мовного спілкування. Регістр як категорія комунікації. Тональність як складова мовного спілкування. Атмосфера спілкування.

Розділ 3. Міжкультурна комунікація. Аналіз комунікативних ситуацій

Тема 9. *Загальна характеристика міжкультурної комунікації.* Вплив національно-культурних факторів на процес спілкування. Аспекти мовного коду в міжкультурній комунікації. Національно-культурна специфіка мовного етикету. Комунікативні табу. Національно-культурна специфіка максим спілкування. Невербальні особливості міжкультурної комунікації.

Тема 10. *Комунікативні девіації.* Сутність і природа комунікативних девіацій. Типологія комунікативних девіацій. Причини комунікативних девіацій.

Тема 11. *Аналіз комунікативних ситуацій.* Комунікативний паспорт учасників спілкування. Комунікативна поведінка. Мовленнєвий паспорт людини. Комунікативна грамотність. Комплексний комунікативний аналіз і його складові. Аналіз текстових фрагментів за схемою.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с/п	лаб	сам.роб.			л	с/п	лаб	сам.роб.	
					інд.завд. (при наявності)						інд.завд. (при наявності)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
Розділ 1. Природа, компоненти й форми комунікації												
Тема 1. Комунікативна лінгвістика як наука і навчальна дисципліна	10	2	-		8							
Тема 2. Природа спілкування і комунікації	10	-	2		8							
Тема 3. Компоненти комунікації	10	2	-		8							
Тема 4. Форми мовного спілкування	10	2	-		8							
Тема 5. Породження і	12	2	2		8							

сприйняття мовлення як основа комунікації												
Тема 6. Загальна характеристика складових комунікативного акту	12	2	2		8							
Разом за розділом 1	64	10	6		48							
Розділ 2. Засоби мовного коду в комунікації												
Тема 7. Складові комунікативного акту, пов'язані з мовним кодом	12	2	-		10							
Тема 8. Складові комунікації, пов'язані з риторикою спілкування й ситуацією спілкування	12	-	2		10							
Разом за розділом 2	24	2	2		20							
Розділ 3. Міжкультурна комунікація. Аналіз комунікативних ситуацій												
Тема 9. Загальна характеристика міжкультурної комунікації	8	2			6							
Тема 10 Комунікативні девіації.	12	-	2		10							
Тема 11. Аналіз комунікативних ситуацій	12	-	2		10							
Разом за розділом 3	32	2	4		26							
Усього годин	120	14	12		94							

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
1	Тема 1. Комунікативна лінгвістика як наука і навчальна дисципліна	2
2	Тема 3. Компоненти комунікації	2
3	Тема 4. Форми мовного спілкування	2
4	Тема 5. Породження і сприйняття мовлення як основа комунікації	2
5	Тема 6. Загальна характеристика складових комунікативного акту	2
6	Тема 7. Складові комунікативного акту, пов'язані з мовним кодом	2
7	Тема 9. Загальна характеристика міжкультурної комунікації	2
Всього		14

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
1	Тема 2. Природа спілкування і комунікації	2
2	Тема 4. Форми мовного спілкування	2
3	Тема 5. Породження і сприйняття мовлення як основа комунікації	2
4	Тема 6. Загальна характеристика складових комунікативного акту	2
5	Тема 8. Складові комунікації, пов'язані з риторикою мовлення і ситуацією спілкування	2
6	Тема 10. Комунікативні девіації.	2
7	Тема 11. Аналіз комунікативних ситуацій	2
Разом		12

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
1.	Тема 1. Комунікативна лінгвістика як наука і навчальна дисципліна	8
2.	Тема 2. Природа спілкування і комунікації	8
3.	Тема 3. Компоненти комунікації	8
4.	Тема 4. Форми мовного спілкування	8
5.	Тема 5. Породження і сприйняття мовлення як основа комунікації	8
6.	Тема 6. Загальна характеристика складових комунікативного акту	8
7.	Тема 7. Складові комунікативного акту, пов'язані з мовним кодом	10
8.	Тема 8. Складові комунікації, пов'язані з риторикою мовлення і ситуацією спілкування	10
9.	Тема 9. Загальна характеристика міжкультурної комунікації	6
10.	Тема 10. Комунікативні девіації	10
11	Тема 11. Аналіз комунікативних ситуацій	10
Разом		94

8. Види контролю і система накопичення балів

	Вид контрольного заходу /кількість контрольних заходів/ кількість балів	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Підготовка завдання самостійних творчих завдань Терміни виконання - у межах підготовки до практичних занять.	5	4	20
2	Презентація й обговорення самостійного творчого завдання на практичному занятті	5	2	10

3	Самостійне проходження тесту за матеріалом <i>Розділу 1</i> у системі електронного забезпечення навчання ЗНУ (за умови виконання тесту не менше ніж на 85%. Кількість спроб враховується. Час обмежено)	1	10	10	
4	Контрольне тестування за результатами вивчення матеріалу <i>Розділу 1</i> (проводиться по завершенню вивчення Теми 5 на вибір викладача: в письмовому або електронному вигляді).	2	10	20	
6	Підсумковий контроль - залік				
		Контрольне тестування за вивченим матеріалом курсу (проводиться по завершенню вивчення курсу на вибір викладача: в письмовому або електронному вигляді).		20	20
		Контрольне тестування із перевіркою практичних навичок		20	20
Усього		12		100	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		ЕЕкзамен	ЗЗалік
A	90 – 100 (відмінно)	55 (відмінно)	ЗЗарховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Атаян Э.Р. Коммуникация и раскрытие потенций языкового знака. – Ереван: Изд-во ЕрГУ, 1981. – 200 с.
2. Ахутина Т.В. Порождение речи: Нейролингвистический анализ синтаксиса. – М.: Наука, 1989. – 150 с.

3. Батаршев А.В. Психодиагностика способности к общению или как определить организаторские и коммуникативные свойства личности. – М.: Флинта, 1999. – 80 с.
4. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. – Львів: Видавництво «Поліс», 2000. – 340 с.
5. Биркенбиль В.Ф. Коммуникационный тренинг. Наука общения для всех. – М.: Наука, 2002. – 180 с.
6. Верещагин Е.М., Костомаров В.Г. Язык и культура. – М.: Флинта, 2005. – 240 с.
7. Воробьев В.В. Лингвокультурология (теория и методы). – М.: Наука, 1997. – 200 с.
8. Гетьман М.А. Основы риторики. – К.: Наукова думка, 1988. – 240 с.
9. Горелов И.Н. Невербальные компоненты коммуникации. – М.: Наука, 1980. – 310 с.
10. Дейк Т. ван. Язык. Познание. Коммуникация. – М.: Русский язык, 1989. – 210 с.
11. Залевская А.А. Введение в психолингвистику. – М.: Академия, 1999. – 210 с.
12. Иссерс О.С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи. – М.: Стратегия, 2002. – 245 с.

Додаткова:

1. Каменская О.Л. Текст и коммуникация. – М.: Наука, 1990. – 200 с.
2. Ключев Е.В. Речевая коммуникация. Успешность речевого взаимодействия. – М.: Флинта, 2002. – 320 с.
3. Ковалев Г.А. Три парадигмы в психологии – три стратегии психологического воздействия // Межличностное общение: Хрестоматия. – СПб.: Портфолио, 2001. – С.25-47.
4. Красиков Ю.В. Алгоритмы порождения речи. – Орджоникидзе: ОРДонт, 1990. – 145 с.
5. Красиков Ю.В. Теория речевых ошибок. – М.: Наука, 1980. – 130 с.
6. Крижанская Ю.С., Третьяков В.П. Грамматика общения. – М.: Парадигма, 1999. – 123 с.
7. Кубрякова Е.С. Введение // Человеческий фактор в языке. Язык и порождение речи. – М.: Наука, 1991. – С.3-45.
8. Кубрякова Е.С. Номинативный аспект речевой деятельности. – М.: Наука, 1986. – 120 с.
9. Леонтьев А.А. Основы психолингвистики – М.: Парадигма, 1999. – 245 с.

13. Інформаційні ресурси

1. НМК навчальної дисципліни «Комунікативна лінгвістика». – Укл. Мацегора І.Л. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Режим доступу: <http://sites.znu.edu.ua/bank/>
2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Підручник – К.: Академія, 2009. – Режим доступу: <http://bookos.org/book/1336306>
3. Бацевич Ф.С. Нариси з лінгвістичної прагматики. – Монографія. – К.: Академія:2010. – Режим доступу: <http://www.lnu.edu.ua/faculty/Philol/www/visnyk/>

Погоджено _____
відділ з навчальної роботи
«_____» _____